

הַמַּנְעֵר מְלִיתוֹ בְּשֶׁבֶת מִן הָאֵבֶק שֶׁעָלָה, חַיִּיב הָטָאת מְשֹׁם שֶׁעָבַר
עַל אִיסוּר מַלְבֵּן, לְפִי שְׁנִיעוּר הַטְּלִית דּוּמָה לְכִיבוּסוֹ. וְלֹא אָמְרָן – וְלֹא
נֹאמַר דִּין זֶה אֵלֶּא בְּחֻדְשֵׁי – בְּטִלִּית חֻדְשָׁה אֲכָל בְּעֵתֵיקִי – בְּטִלִּית
יִשְׁנָה לִית לָן בָּהּ – אִין אִיסוּר בְּנִיעוּרָה, מְשֹׁם שֶׁמֶן הִסְתֵּם אִינוּ מִקְפִּיד
בְּחֹל עַל נִיעוּרָה, וְלִכֵּן בְּשֶׁבֶת אִין זֶה נִחְשָׁב לְכִיבוּס. וְלֹא אָמְרָן – וְכֵן
לֹא נֹאמַר דִּין זֶה אֵלֶּא בְּאֻמְבִּי – בְּטִלִּית שְׁחֹרָה, שֶׁלְּכֹלֵךְ הָאֵבֶק נִיכָר
עָלָה וּמִקְלָקֵל יוֹפֵיהּ וּמִן הִסְתֵּם הוּא מִקְפִּיד עַל כֵּךְ, אֲכָל בְּחֻדְשֵׁי
וְסוּמְקִי – בְּטִלִּית לְבָנָה וְאֶדוּמָה, שְׁאִין נִיכָר הָאֵבֶק וּמִן הִסְתֵּם אִינוּ
מִקְפִּיד לִית לָן בָּהּ – אִין אִיסוּר בְּנִיעוּרָה. וְהוּא דְקָפִיד עַלֵּיהּ – וְמָה
שֶׁאִסְרֵנוּ לְנַעַר טְלִית חֻדְשָׁה שְׁחֹרָה אִינוּ אֵלֶּא כְּשֶׁבַעֲלִיהּ מִקְפִּיד בִּימֵי
חֹל שֶׁלֹּא לְלוּבְשָׁה עַד שִׁנְעֶרָה, וְלִכֵּן נִיעוּרָה נִחְשָׁב לְכִיבוּס וְחַיִּיב
מְשֹׁם מַלְבֵּן.

הַגְּמָרָא מְבִיאָה מַעֲשֶׂה בַּעֲנִין זֶה: עוֹלָא אִיקְלַע –[וְהוּדְמִן]
לְפּוֹמְבִּדִיתָא, חוּא רַבִּין דְקָא מְנַפֵּץ גְּלִימֵיהּ – רָאָה תַלְמִידֵי חֲכָמִים
שֶׁמְנַעְרִים בְּשֶׁבֶת אֶת בְּגִדֵיהֶם הַחֲדָשִׁים וְהַשְּׁחֹרָרִים מֵהָאֵבֶק, אָמַר
עוֹלָא, קָמְחִלְלִין רַבִּין שְׁבִיתָא – תַלְמִידֵי חֲכָמִים אֵלּוּ מַחְלִלִים שֶׁבֶת
בְּמַעֲשֶׂה זֶה. אָמַר לְהוּ רַב יְהוּדָה, נִפְזִי לִיה בְּאַפִּיהּ – נִעְרוּ אֶת
בְּגִדֵיכֶם מִן הָאֵבֶק בְּפָנֵי עוֹלָא, כִּיּוֹן דְאֵנָן לֹא קְפִידִין מִיָּד – אִין דְרַכְנוּ
לְהַקְפִּיד עַל לְכֹלֵךְ הָאֵבֶק שֶׁבְּבִגְדֵינוּ, וּפַעְמִים שֶׁאֵנוּ לּוֹבְשִׁים אֶת הַבְּגָד
הַמְּאֻכָּה מִבְּלִי לְנַעֲרוֹ, וְלִכֵּן אִין זֶה נִחְשָׁב לְלִיבוֹן וּמוֹתֵר לֵנוּ לְנַעַר אֶת
הַבְּגָד.

הַגְּמָרָא מְבִיאָה מַעֲשֶׂה נּוֹסֵף: אֲבִי הָהוּ קָאִי קָמִיה דְרַב יוֹסֵף – הִיָּה
עוֹמֵד לְפָנֵי רַב יוֹסֵף בְּשֶׁבֶת, אָמַר לִיה רַב יוֹסֵף, הָב לִי בּוֹמְתָא – תֵּן
לִי כּוּבְעִי, [חוּא דְאִיקָא] מְלָא עָלָה – רָאָה אֲבִי שִׁישׁ טַל עַל הַכּוּבְעִי,
הָהוּ קָמְחֵסֶם לְמִיתָבָה לִיה – הִיָּה מֵהִסָּס לְתַת לְרַב יוֹסֵף אֶת כּוּבְעוֹ,
כִּיּוֹן שֶׁהִיָּה צוֹרֵךְ לְנַעַר אֶת הַטַּל מֵעָלָיו וְהוּא חָשַׁשׁ לְאִיסוּר לִיבוֹן. אָמַר
לִיה רַב יוֹסֵף, נְפִיזִין שְׂדֵי – נַעַר וְהִשְׁלַךְ אֶת הַטַּל וְאִין בִּכְךָ אִיסוּר, כִּיּוֹן
דְאֵנָן לֹא קְפִידִין מִיָּד – אֲנוּ אֵינְנוּ מִקְפִּידִים עַל סִילּוֹק הַטַּל.

הַגְּמָרָא דְנָה בְּאֻפְנֵי הוֹצָאת טְלִית לְרִשּׁוֹת הָרִבִּים בְּשֶׁבֶת: אָמַר רַב
יִצְחָק בְּרִי יוֹסֵף אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הִיוּצֵא פְּטִילִית מְקוּפְּלָת וּמוֹנַחֶת לֹא
עַל בְּתִיפּוֹ בְּשֶׁבֶת, כְּלוּמַר אֲחֵר כְּשִׁיסָה כֵּן רָאִשׁוּ בְּטִלִּית קִיפֵּל אֶת
שָׂרָה הַטְּלִית [שֶׁמִּלְפָּנֶיהּ וְשֶׁלֹּאֲחֵרֶיהּ] וְהִנִּיחוּ עַל כְּתָפֵיהּ וַיֵּצֵא כֵּךְ לְרִשּׁוֹת
הָרִבִּים בְּשֶׁבֶת, חַיִּיב הָטָאת עַל הוֹצָאת הַטְּלִית לְרִשּׁוֹת הָרִבִּים, הוּאִיל
וְאִין זֶה דֶּרֶךְ מַלְבוּשׁ. הַגְּמָרָא מְבִיאָה בְּרִייתָא כְּדַעַת רַבִּי יוֹחָנָן: תֵּנִיָּא
נָמִי הָבִי – וְכֵן שִׁנְנוּ בְּבִרְייתָא, סוֹחֲרֵי כְּסוֹת הִיוּצֵאִים בְּטִלִּיתוֹת
מְקוּפְּלוֹת וּמוֹנַחוֹת עַל בְּתִיפֵן בְּשֶׁבֶת חַיִּיבִין הָטָאת, וְלֹא בְּסוֹחֲרֵי
כְּסוֹת בְּלָבָד אָמְרוּ כֵּךְ אֵלֶּא כֵּךְ אֵדָם דִּינוּ כֵּן, אֵלֶּא הִתְנָא נִקֵּט
סוֹחֲרִים מְשֹׁם שֶׁדְּרָבֵן שֶׁל מוֹכְרִין לְצָאתָ כֵּךְ בְּחֹל לְמַכּוֹר אֶת
סוֹחֲרוֹתָם, וְלִכֵּן אֻפֵּן זֶה נִחְשָׁב לְדֶרֶךְ הוֹצָאת וְחַיִּיב. וְכֵן חֲנִנִי הִיוּצֵא
בְּמַעוֹת הַצְּרוּרִין לֹא בְּסִידֵינוּ, כְּלוּמַר בְּבִגְד שֶׁהוּא לְבוּשׁ בּוֹ, חַיִּיב
הָטָאת, וְלֹא חֲנִנִי בְּלָבָד אָמְרוּ כֵּךְ אֵלֶּא כֵּךְ אֵדָם דִּינוּ כֵּן, אֵלֶּא
הִתְנָא נִקֵּט 'חֲנִנִי' מְשֹׁם שֶׁדְּרָבֵן שֶׁל חֲנִנִי לְצָאתָ כֵּךְ בְּחֹל וְלִכֵּן אֻפֵּן
זֶה נִחְשָׁב לְדֶרֶךְ הוֹצָאת וְחַיִּיב.

הַבְּרִייתָא דְנָה בִּיוֹצֵא לְרִשּׁוֹת הָרִבִּים כִּשְׁהוּא לְבוּשׁ בְּבִגְד בְּאֻפֵּן שֶׁרַק
מִיעוּט בְּנֵי אָדָם לּוֹבְשִׁים אוֹתוֹ כֵּךְ, וְרוּב בְּנֵי אָדָם לּוֹבְשִׁים אוֹתוֹ בְּאֻפֵּן
אַחֵר: וְהָרִמְנִין – אֲנָשִׁים הַנִּקְרָאִים כֵּךְ עַל שֵׁם מְקוֹמָם] יוֹצֵאִין –
מוֹתֵרִים לְצָאת בְּשֶׁבֶת בְּסוֹדְרִין מְקוּפְּלִים שְׁעַל בְּתִיפֵן. וְלֹא בְּרִמְנִין
בְּלָבָד אָמְרוּ כֵּן אֵלֶּא אֵף כֵּךְ אֵדָם מוֹתֵר לֹא לְצָאתָ כֵּךְ, אֵלֶּא הִתְנָא
נִקֵּט רִטְטִין מְשֹׁם שֶׁדְּרָבֵן שֶׁל הָרִמְנִין לְצָאתָ כֵּךְ בְּחֹל, וְלִכֵּן זֶה
נִחְשָׁב לְדֶרֶךְ מַלְבוּשׁ לְכָל אָדָם.

הַבְּרִייתָא מְבִיאָה מַעֲשֶׂה בַּעֲנִין זֶה: אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַעֲשֶׂה
בְּהוֹרְקָנוֹם בְּנֵי שֶׁל רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹם שִׁינְצָא בְּסוֹדֵר שְׁעַל
בְּתִיפּוֹ בְּשֶׁבֶת, אֵלֶּא שְׁנִימָא –[חוֹט] הִיוּצֵאת מִמְּסוֹדֵר הִיתָה בְּרוּכָה
לֹא בְּאַצְבָּעוֹ כִּדִּי שֶׁחֲסוֹדֵר לֹא יִפּוֹל מִכְתִּיפּוֹ בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים וַיַּעֲבִירוּ
אַרְבַּע אַמּוֹת. וְכִשְׁפָּא הִדְבֵּר לְפָנֵי חֲכָמִים אָמְרוּ, הִדְבֵּר מוֹתֵר אֲפִילוּ
אִין נִימָא בְּרוּכָה לֹא בְּאַצְבָּעוֹ. מִסְקְנָה הַגְּמָרָא לְהַלְכָה: דְּרִשׁ רַב
נִחְמֵן בְּרַב חֲסִדָּא מִשְׁמִיָּה דְרַב חֲסִדָּא, הִלְכָה מוֹתֵר לְצָאתָ

כִּשְׁסוֹדֵר עַל כְּתִיפּוֹ אֵף עַל פִּי שְׁאִין נִימָא בְּרוּכָה לֹא בְּאַצְבָּעוֹתָיו.
הַגְּמָרָא דְנָה בְּקִיפּוֹל טְלִית בְּאֻפְנִים שׁוֹנִים בְּשֶׁבֶת: עוֹלָא אִיקְלַע –
הוּדְמִן לְבִי אָסִי בְּרִי חִינִי, בָּעוּ מִיָּנִיהּ –[שְׁאִלּוּהוּ] מָהוּ לַעֲשׂוֹת
מִהַטְּלִית כְּעִין מְרֹב בְּשֶׁבֶת. אָמַר לְהוּ, הָבִי אָמַר רַבִּי אֲלֵעִי, אָסוּר
לַעֲשׂוֹת מִהַטְּלִית כְּעִין מְרֹב בְּשֶׁבֶת. מִבְּאֵרֶת הַגְּמָרָא: מָאִי מְרֹב –
כִּיבֵּד עוֹשִׂים מִהַטְּלִית כְּעִין מְרֹב. אָמַר רַבִּי יוֹרְאָה, בִּימֵי בְּכֻלֵּי־תָא –
שִׁמְרִימִים אֶת שׁוּלֵי בְּגִדֵיהֶם הָאֲרוּכִים וְכוּפְּלִים אוֹתָם כְּלָפִי מַעֲלָה
וּמַחְזִיקִים אֶת הַכֶּפֶל עַל יְדֵי חוּטִים, וְהַכֶּפֶל נִרְאָה כְּמִין כִּיס וְדוּמָה
לְמְרוֹב, וְעוֹשִׂים זֹאת כִּדִּי לְקַצֵּר אֶת הַטְּלִית הָאֲרוּכָה מִדִּי וְדִבְרֵי זֶה
אָסוּר בְּשֶׁבֶת מְשֹׁם תִּיקוּן כְּלִי.

הַגְּמָרָא מְבִיאָה מַעֲשֶׂה בַּעֲנִין זֶה: רַבִּי יְרֵמְיָה הָהוּ יָתִיב קָמִיה דְרַבִּי
יוֹרְאָה – הִיָּה יוֹשֵׁב לְפָנֵי רַבִּי יוֹרְאָה, וְקִיפֵּל אֶת טְלִיתוֹ בְּאֻפֵּן כָּל שְׁהוּא.
אָמַר לִיה רַבִּי יְרֵמְיָה לְרַבִּי יוֹרְאָה, הָבִי מָאִי – בְּאֻפֵּן שְׁבוּ אֲנִי מִקְפֵּל אֶת
הַבְּגָד הָאֵם דִּינוּ כְּמוֹ עֲשִׂיתָ מְרֹב וַיֹּאסֵר לַעֲשׂוֹת כֵּךְ בְּשֶׁבֶת מְשֹׁם
תִּיקוּן כְּלִי. אָמַר לִיה רַבִּי יוֹרְאָה, אָסוּר מְשֹׁם תִּיקוּן כְּלִי. חוֹר רַבִּי יְרֵמְיָה
וְקִיפֵּל אֶת הַבְּגָד בְּאֻפֵּן אַחֵר וְשִׁאלוּ, וְהָבִי מָאִי – וּבְאֻפֵּן זֶה שֶׁאֲנִי
מִקְפֵּל אֶת הַבְּגָד מִה דִּינוּ. אָמַר לִיה רַבִּי יוֹרְאָה, גַּם זֶה אָסוּר. אָמַר רַב
פִּפְא, נְקוּט הָאִי בְּלָלָא בִּידֵךְ – אַחֲוֹ כָּלֵל זֶה בִּידֵךְ, כֵּךְ אֲדַעְתָּא
דְּרַבְּנָנִים – כֵּךְ קִיפּוֹל בְּטִלִּית שֶׁנַּעֲשֶׂה לַעֲמוּד כֵּךְ לְתַמִּיד, אָסוּר
לַעֲשׂוֹת בְּשֶׁבֶת מְשֹׁם תִּיקוּן כְּלִי, כֵּךְ דְּלִהֲתַנְּאוֹת – כֵּךְ קִיפּוֹל שֶׁנַּעֲשֶׂה
לְהַתְנַאוֹת בּוֹ לְפִי שְׁעָה, שְׂרִי – מוֹתֵר. כִּי הָא דְרַב שְׁאִישָׁא בְּרִיה דְרַב
אִידִי מְתַנְּאָה בְּסִידֵינוּ הָהוּ – דְרַכּוּ הִיָּה בְּחֹל לְקַפֵּל אֶת טְלִיתוֹ עַל
גּוּפוֹ לְנוֹי לְאַחֵר שֶׁהִיָּה מִתְעַטֵּף בָּהּ. וּמֵאחֵר וְכֵךְ הִיָּה נּוֹהֵג בְּחֹל נִמְצָא
שֶׁהִדְרֵךְ הִיא לְהַתְנַאוֹת בְּקִיפּוֹל הַטְּלִית בְּאֻפֵּן זֶה, וְלִכֵּן גַּם בְּשֶׁבֶת
מוֹתֵר לַעֲשׂוֹת זֹאת, כִּיּוֹן שֶׁהַקִּיפּוֹל אִינוּ קְבוּעַ. וְהוּא הִדִּין לְכָל אָדָם
שֶׁבְּאֻפֵּן שֶׁמִּקְפֵּל בְּחֹל אֶת טְלִיתוֹ לְהַתְנַאוֹת, אֵף בְּשֶׁבֶת מוֹתֵר לוֹ
לְהַתְנַאוֹת כֵּךְ.

הַגְּמָרָא חוֹזֶרֶת לְדוֹן בִּיצִיאָה לְרִשּׁוֹת הָרִבִּים בְּטִלִּית מְקוּפְּלָת עַל כְּתָפֵי
וּמְבִיאָה מַעֲשֶׂה עַל כֵּךְ: כִּי אָתָּא – כֹּאשֶׁר בֹּא רַב דִּימִי מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
לְבָבֵל אָמַר, פָּעַם אֲחַת יָצָא רַבִּי לְשׁוּדָה בְּשֶׁבֶת, וְהָיוּ שְׁנֵי צִידֵי מְלִיתוֹ
שֶׁמִּימִינוּ וּמִשְׁמָלָאֻ מוֹנְחִין עַל בְּתִיפּוֹ, אֲבָל צִידֵי טְלִיתוֹ שֶׁמִּלְפָּנֶיהּ
וּמֵאחֲרָיו הָיוּ מְשׁוּלְשִׁלִים לְמַטָּה. אָמַר לְפָנָיו יְהוֹשֻׁעַ בֶּן זִירוֹ בֶּן חֲמִי
שֶׁל רַבִּי מֵאִיר, וְכִי בָּזוּ – בְּאֻפֵּן זֶה לֹא חַיִּיב רַבִּי מֵאִיר הָטָאת עַל
הוֹצָאת לְרִשּׁוֹת הָרִבִּים, שֶׁהֵלֵא אִין זֶה דֶּרֶךְ מַלְבוּשׁ. תִּמָּה רַבִּי וְאָמַר
לִיה לִיהוֹשֻׁעַ בֶּן זִירוֹ, דְּקָדֵךְ רַבִּי מֵאִיר עַד כָּאן, כְּלוּמַר הָאֲמַנְם חַיִּיב
רַבִּי מֵאִיר גַּם בְּאֻפֵּן שֶׁנִּרְאָה שִׁישׁ לְהַתִּיר לְצָאתָ בָּהּ לְפִי שֶׁרַק צִידֵי
הַטְּלִית מוֹנְחִים עַל כְּתָפֵי וְאֵילוּ שָׂרָה הַטְּלִית מִפּוֹשֶׁלֶת לְאַחֲרֵיהּ. רַבִּי
קִיבֵּל אֶת דְּבָרָיו וְשִׁלְשַׁל רַבִּי אֶת צִידֵי מְלִיתוֹ מֵעַל כְּתִיפּוֹ. כִּי אָתָּא
רַבִּין לְבָבֵל אָמַר, לֹא יְהוֹשֻׁעַ בֶּן זִירוֹ הָהוּ שֶׁהִעִיר לְרַבִּי עַל טְלִיתוֹ
הַמְּקוּפְּלָת, אֵלֶּא יְהוֹשֻׁעַ בֶּן בְּפֹסָאִי הִיָּה חֲתָנוּ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא, וְכֵךְ
אָמַר לְרַבִּי, וְכִי בָּזוּ לֹא חַיִּיב רַבִּי עֲקִיבָא הָטָאת. אָמַר לוֹ רַבִּי,
הָאֲמַנְם דְּקָדֵךְ רַבִּי עֲקִיבָא וְחַיִּיב עַד כָּאן – גַּם בְּאֻפֵּן זֶה, וְקִיבֵּל רַבִּי
אֶת דְּבָרָיו וְשִׁלְשַׁל רַבִּי אֶת צִידֵי מְלִיתוֹ. כִּי אָתָּא רַב שְׁמוּאֵל בְּרַב רַב
יְהוּדָה לְבָבֵל אָמַר, נִשְׁאֵל אִיתָמָר, כְּלוּמַר, לֹא כֵךְ הִיָּה הַמַּעֲשֶׂה שֶׁרַבִּי
עֲצָמוּ יָצָא בְּטִלִּית שְׁצִידִיהּ מְקוּפְּלִים עַל כְּתִיפּוֹ, אֵלֶּא שְׁאִלּוּהוּ הָאֵם
מוֹתֵר כֵּךְ לְצָאתָ, וְהִיָּה בְּדַעַתוֹ לְהַתִּיר, לְפִי שֶׁכֵּךְ שׁוֹה דֶּרֶךְ מַלְבוּשׁ
שֶׁהָרִי צִידֵי הַטְּלִית שֶׁלְפָּנָיו וּמֵאחֲרָיו לֹא הָיוּ מְקוּפְּלִים, עַד שֶׁאֲמָרוּ לוֹ
שֶׁהִתְנָא וְרַבִּי מֵאִיר אוֹ רַבִּי עֲקִיבָא הִיָּה מַחְיִיב חֲסִתָּא בְּאֻפֵּן זֶה וְקִיבֵּל
רַבִּי אֶת דְּבָרֵיהֶם.

משנה

משנתנו עוסקת בהלכות הקשורות לצרכי הגוף בשבת, כגון רחיצה
וטלוול המגבת, סיכה גרימת הקאה והחזרת שבר למקומו ועוד:
הַרְוִחִין פְּמִי מַעֲרָה – בְּמִים חֲמִים הַנִּמְצָאִים בְּמִקוֹם מְקוּרָה בְּתַקְרָה,
וְכִמִּי מְבָרִיא – וְנִסְתַּפֵּן – וְהִתְנַבֵּן אֲפִילוּ בְּעֶשֶׂר אֱלוֹנִימִיאֵי –[מַגְבוֹת]
בּוֹה אַחֲרֵי זֶה, בְּאֻפֵּן שֶׁבָּבֵל אֲחַת מֵהֶם נִסְפְּגוּ רַק מֵעַט מֵים, אֵף עַל פִּי
כֵּן לֹא יִבְיִאִם בְּיָדוֹ לְבִיתוֹ גַּם דֶּרֶךְ מְקוֹם שִׁישׁ בּוֹ עִירוֹב. מַחֲשַׁשׁ שִׁיבּוֹא

1 לידי סחיטה. **אָבֵל עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם שֶׁרָחְצוּ מִסֵּתֶפֶן בְּאַלּוֹנֵטִית**
 2 **אַחַת פְּנִיָּהֶם יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם, וּמְבִיאִין אוֹתָן בְּיָדָן וְאֵין חֵשֶׁשׁ**
 3 **לִסְחִיטָה אִף שֶׁנִּסְפְּגוּ בָּהּ הָרַבָּה מֵמַיִם. וְהֵטַעַם כִּיּוֹן שֶׁהֵם רַבִּים וְאֶחָד**
 4 **יִזְכִּיר לְחַבִּירוֹ שֶׁהִסְחִיטָה אֶסוּרָה.**
 5 מוסיפה המשנה: **סָבִין שֶׁמֶן בְּשַׁבַּת עַל הַגּוֹף, וּמִמֵּשְׁמֵשִׁין – וּמִשְׁפָּשִׁים**
 6 **אֶת הַגּוֹף בִּיד לְהַנָּאָה, אָבֵל לֹא מִתְּעַמְלִין – אֵין מִשְׁפָּשִׁים בְּכַח אֶת**
 7 **הַגּוֹף, וְלֹא מִתְּגַרְדִּין – וְאֵין מִגְרָדִים אֶת הַגּוֹף בְּמִגְרָדָתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁזֶּהוּ**
 8 **עוֹבְדָא דְּחוּל. וְאֵין יוֹרְדִין לְנֹהַר שֶׁשְׁמוֹ קוֹרְדִּימָא. וְאֵין עוֹשִׂין**
 9 **אַפִּיקָטוּיִין – וְאֵין גּוֹרְמִים לְהַקָּאָה, וְאֵין מְעַצְבִּין אֶת הַקָּטָן – אֵין**
 10 **מִתְּקָנִים וּמִיִּשְׁבִּים אֶת עֲצָמוֹתָיו וְחוֹלִיּוֹת שֶׁדֶּרְתוֹ שֶׁל תִּינוֹק שֶׁנּוֹלַד,**
 11 **וּבִגְמָרָא יְבוֹאֵר הֵטַעַם, וְאֵין מִתְּזַיְרִין לְמִקּוּמוֹ אֶת הַשָּׂכָר שֶׁל עֵצִים**
 12 **שֶׁנִּשְׁבְּרָה, שֶׁכֵּל שִׁישׁ בּוֹ רְפוּאָה אֶסוּר מִשּׁוּם גְּזִירַת שְׁחִיקַת סַמְמָנִין. וְכֵן**
 13 **מִי שֶׁנִּפְרָקָה יָדוֹ וְרַגְלוֹ, כְּלוּמָר שֶׁהָעֵצִים יֵצְאוּ מִמִּקּוּמָהּ, לֹא יִטְרָפִים**

14 **בְּצוּנָן – לֹא יִשְׁפָּשֶׁף אֶת הַיָּד אוֹ הָרֵגֶל בְּמֵי צוֹנָנִים, מִשּׁוּם שֶׁנִּיכָר**
 15 **שֶׁעוֹשֶׂה זֹאת לְצוּרֶךְ רְפוּאָה, אָבֵל רוֹחֵץ הוּא כְּדֶרְכּוֹ וְאֵם נִתְרַפָּא**
 16 **נִתְרַפָּא מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִיכָר שֶׁעוֹשֶׂה זֹאת לְרְפוּאָה.**

גמרא

17 שנינו במשנה: הרוחץ במי מערה ובמי טבריא וכו'. מדייקת הגמרא:
 18 **קָתְנִי – הַמִּשְׁנָה כְּתוּבָה אֶת שְׁנֵיהֶם יָחַד, לְלַמֵּדנָּה שֶׁמִּי הַמְּעָרָה הוּמָא**
 19 **דְּמִי טְבֵרְיָא – דּוּמִים לְמִי טְבֵרְיָא, מָה מִי טְבֵרְיָא חָפִין אִף מִי מְעָרָה**
 20 **מְדוּבֵר בְּמֵי חָפִין, וּמִתּוֹךְ שֶׁהַמִּשְׁנָה נִקְטָה 'הָרוֹחֵץ' לְשׁוֹן דִּיעֲבַד, יֵשׁ**
 21 **לְדִיִּק שֶׁבְּדִיעֲבַד אֵין לְכַתְּחִילָה לֹא, כְּלוּמָר הַמִּשְׁנָה דְּנָה בַּהֲבָאָה**
 22 **מִגִּבַּת שֶׁל אָדָם שֶׁעָבַר וְרוֹחֵץ בְּמֵי אֵלּוֹ וְנִסְתַּפֵּג בָּהּ, אֲבֵל לְכַתְּחִילָה**
 23 **אֶסוּר לְרוֹחוֹץ בְּמֵי אֵלּוֹ, מִכָּלָל – וּמִשְׁמַע מִזֶּה**
 24

שבת דף קמז עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום רביעי) קמט

בְּלִי נָשִׁים – הבלנים (ומן הסתם גם כל אדם) רשאים להביא בשבת
מגבות שהנשים מתגבות בהם לְבִי כְּנִי – לבית המרחץ דרך רשות
הרבים, וּבְלִבְדִּי שִׁיתְכֶּסֶה בָּהֶן (בסדינים) רֹאשָׁן וְרוּבָן של הבלנים,
כדי שהעברת הסדינים ברשות הרבים תהיה בדרך מלבוש. סְכָנִיתָא
– סודר גדול שהראש עטוף בו ושוליו מונחים על כתיפו, (אָמַר רַבִּי
אֲבִין בַּר רַב חֲסִידָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן) צָרִיד לְקַשֵּׁר שְׁנֵי רֹאשֵׁיהָ הִיא
בזה לְמַטָּה כדי שלא יפול הסודר מעל ראשו בזמן שהולך ברשות
הרבים. וְאָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אֲבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מְקוֹם הַקְּשִׁירָה
יֵהִי לְמַטָּה מִכְּתַפֵּיָם.
אָמַר לְהוּי רַבִּי לְבָנִי מַחֲזוּא (עירו של רבא), כִּי מַעֲבִירִיתוּ מֵאִנִּי לְבָנִי
חִילָא – כאשר אתם מעבירים ברשות הרבים בגדים של נכרים עבור
חיל המלך שמוטל עליכם לשמשם, שְׂרָבִיבֻי בָּהוּ – שלשלו את
הבגדים לְמַטָּה מִכְּתַפֵּיָם שלא יהיו מוקפלים על הכתפים ותהא
העברתם בדרך מלבוש, אולם אין צריך לקושרם.
הגמרא הולכת ומבארת את שאר ההלכות שנלמדו במשנה. שנינו
במשנה: סָבִין שֶׁמֶן עַל הַגּוֹף, וּמִשְׁמָשִׁין אֶת כָּל הַגּוֹף בִּיד לְהִנָּאֵה.
הגמרא מבארת באיזה אופן סכים את השמן על הגוף בשבת: תָּנוּ
רַבֵּנּוּ, סָבִין וּמִשְׁמָשִׁין בְּכַנֵּי מַעֲיִים בְּשֶׁבֶת, וּבְלִבְדִּי שְׁלֹא יַעֲשֶׂה
בְּדֶרֶךְ שְׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחֹל. מבארת הגמרא: דְּרַבִּי עֲבִיד – באיזה אופן
יעשה השנינו. רַבִּי חֲמָא בַּר חֲנִינָא אָמַר, סָף אֵת הַשֶּׁמֶן יֵאָחֵז בְּכַף
מִשְׁמָשִׁים, לִפִּי שֶׁמֶן נִגְזַל מִכּוֹחַ לְמַשְׁשׁ וְאֵחָד כֵּן לִסְרוֹ. וְרַבִּי יוֹחָנָן
אָמַר, כֵּךְ וּמִשְׁמָשִׁים בְּבֵת אַחַת, לִפִּי שֶׁלֹּדַעְתָּ אֵין צָרִיד לַעֲשׂוֹת שִׁנּוּי
גָּדוֹל כָּל כֵּךְ.
שנינו במשנה: אָבֵל לֹא מִתְעַמְלִין, כלומר כשמשפשף את הגוף לא
יעשה זאת בכח. אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אֲבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, אֲסוּר
לַעֲמֹד בְּשֶׁבֶת בְּכַרְקַעֲתָהּ שֶׁל דְּיוֹמָסֶת – נהר שמימיו מלוחים, מִפְּנֵי
שְׁמֵעָמֶלֶת – מחממת ומרפא את הגוף לפי שהטיט מלוח. אָמַר רַב
יְהוּדָה אָמַר רַב, כָּל מִיָּה שֶׁל דְּיוֹמָסֶת שֶׁבָּהָּ הִיא מִרְפָּא, עֲשִׂירִים
וְאַחֵר יוֹם וְחָג הַעֲצָרָה הוּא מִן הַמֶּנֶן שֶׁל אוֹתֵם יָמִים. מִסְתַּפֶּקֶת
הגמרא: אִיבְעִיא לְהוּי, עֲצָרָה (בַּתְּחִלָּה) לְהוּי יִסָּא אוֹ לְהוּי יִסָּא,
כלומר האם עצרת היא בתחילת הימים או בסופם.
הגמרא מנסה לפשוט את הספק מדברי שמואל: תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר
שְׁמוּאֵל, בּוֹלְחָה שְׁקִינִי – כל משקים ששותים לרפואה, מְדִיבְחָא וְעַד
עֲצָרָתָא מְעַלִּי – מפסח ועד עצרת הם מועילים, ואם כן גם בענן
רְחִיצָה בְּדִיּוּמָסֶת, חַג הַעֲצָרָה הוּא בְּסוּף עֲשָׂרִים וְאַחַד הַיָּמִים. דוחה
הגמרא: דִּילְמָא הָתֵם הוּא דְּכֻמָּה דְּקָרִיר עֲלָמָא מְעַלִּי – שמא
בשתיית משקים לרפואה, האויר הקר בעולם מועיל לרפואה ולכן
עצרת בסוף הימים, אָבֵל הָכָא מִשּׁוּם הַבִּלָּא הוּא – ברחיצה בדיומסת
הרפואה היא על ידי ההבל והחום של המים, כִּינֵן דְּחָמִים עֲלָמָא טָפִי
מְעַלִּי – וכשהאויר בעולם חם התרופה מועילה יותר, ואם כן יתכן
שעצרת בתחילת הימים.
הגמרא מבארת עד כמה נמשכו בני אדם אחר שתיית יין משובח
ואחר רחיצה בנהר דיומסת, ומה עלה בסופם: אָמַר רַבִּי חֲלָבוֹ,
חֲמָרָא דְּפְרוּזְגִיתָא – היין המשובח של מדינת פרוגיתא, וּמִיָּא
דְּדִיּוֹמָסֶת – והמים החמים של דיומסת קִפְּחוּ – חיסרו את עֲשָׂרָה
הַשְּׂכָמִים מִיִּשְׂרָאֵל, לפי שנמשכו אחר היין והרחיצה ולא למדו תורה
ויצאו לתרבות רעה.
רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרֵךְ אִיקָלַע לְהָתֵם – נודמן למקומות אלו, אִימִשְׁיָךְ
בְּתִרְיֵיהּ אִיעֲקָר תִּלְמוּדִיהָ – נמשך אחר היין והרחיצה ושכח את
תלמודו. כִּי הָדָר – כאשר חזר לעירו, אָתָּא קָם לְמִיקְרֵי בִּסְפָרָא –
בא לקרא בספר תורה, בָּעָא לְמִיקְרָא – ורצה לקרא את הפסוק (שמות
יג א) 'וְהָיָה הָיָה לָכֶם, וְטַעַם וְאָמַר 'וְהָיָה הָיָה לָכֶם', בָּעוּ רַבֵּנּוּ
רַחֲמֵי עָלֵיהֶם – בקשו חכמים רחמים עליו, וְהָדָר תִּלְמוּדִיהָ – ונזכר
בתלמודו. וְהִינֵנוּ דָתָנּוּ – וכפי ששנינו באבות (פ"ד מ"ד) רַבִּי נְהוֹרָאִי
אָמַר, אֵף אִם תִּלְמִיד חָכֵם אִתָּהּ, אֵלֹא שָׂאִין תִּלְמִידֵי חֲכָמִים אַחֲרֵיהֶם
בְּמִקְוֶה, הוּי גּוֹלָה לְמִקְוֶה תּוֹרָה – למקום שמצויים שם תלמידי
חכמים חֲבֵרִיךְ, וְאֵל תִּלְמוּדֵי לְמָה זֶה אֵגְלָה, וְשִׁתָּא תִּבְנָא אַחֲרֵיהָ,

המשך בעמוד קסד

דְּלִהָשְׁתַּמְּף – שלשפוך מים על כָּל גּוֹפֵהוּ גם כשהם חמים, אִפִּילוּ
לְבַתְּחִילָה שְׁפִיר דְּמִי – מותר, משום שאין דרך רחיצה בכך. מִבְּרִירָה
הגמרא: מִנֵּי – כדעת מי שנויה משנתנו המתירה שפיכת מים חמים
על כל הגוף בשבת, רַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא, דְּתַנָּיא – שכן שנינו בברייתא,
לֹא יִשְׁתַּמְּף אָדָם בְּשֶׁבֶת בֵּין בְּחִמִּין – מים שהחמו בערב שבת בֵּין
בְּצוֹנָן, דְּרַבִּי רַבִּי מֵאִיר, רַבִּי שְׁמַעוֹן מְתִיר בְּשִׁנְיָהֶם, וְלֹא גִזַּר שְׁמַא
יבוא לחמם מים בשבת, וְרַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּחִמִּין אֲסוּר בְּצוֹנָן
מִתָּר, נִמְצָא שֶׁמֶשְׁנָתָנוּ כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן.
הגמרא דנה בהחזרת המגבת מהמרחץ ביחיד הרוחץ וברבים
הרוחצים. שנינו במשנה: הַרוּחֵץ וְנִסְתַּפֵּג אִפִּילוּ בְּעֶשֶׂר אֱלוֹנִטִיּוֹת לֹא
יבִיאֵם בִּידוֹ לְבִיתוֹ, וּבְסִיפָא נֹאמַר אֲבֵל עֶשְׂרֵה בְּנֵי אָדָם מִסְתַּפְּגִים
בְּאֱלוֹנִטִית אַחַת וּמִבִּיאִים אוֹתָהּ בִּידֵם. ויש לדייק מדוע נקטה המשנה
בְּרִישָׁא שֶׁל הַמִּשְׁנָה רְבוּתָא קָא מְשַׁמַּע לָן – משמיעה לנו חידוש,
וְגַם הַסִּיפָא רְבוּתָא קָא מְשַׁמַּע לָן. הִרְשָׁא רְבוּתָא קָא מְשַׁמַּע לָן,
דְּאִפִּילוּ הֵנִי דְּלֹא נִפְשִׁי בָּהוּ מִיָּא – שאף שאותם עשר מגבות
שהתנגב בהם אדם אחד אינם ספוגים במים רבים, ויש רק חשש מועט
שיסחטם, מִכָּל מְקוֹם כִּינֵן דְּתָד הוּא – שהוא אדם אחד ואין מי
שיזכיר לו שהסחיטה אסורה, אֲתִי – יש חשש שיבוא לִידִי בְּחִיטָה
ולכן אסור עליו להביאם בידו. וְסִיפָא רְבוּתָא קָא מְשַׁמַּע לָן, אִפִּילוּ
הֵנִי דְּנִפְשִׁי בָּהוּ מִיָּא – שאף במגבת אחת שכל העשרה התנגבו בה
וספוגה במים רבים, מִכָּל מְקוֹם כִּינֵן דְּרַבִּים נִינְהוּ, לֹא חֲשַׁשׁוּ חֲכָמִים
שיבוא לִידִי סחיטה משום דְּמִדְּרַבִּי אַהֲרָדִי – שהם יזכירו זה לזה
שאסור לסחוט.
הגמרא מביאה תנא החולק על משנתנו בענין הבאת האלונטית
ביחיד הרוחץ: תָּנוּ רַבֵּנּוּ בְּבִרְיֵיתָא, מִסְתַּפֵּג אָדָם בַּיּוֹם טוֹב וּבִשְׁבַת
בְּאֱלוֹנִטִית וְלֹא חוֹשְׁשִׁים שִׁיבָא לִידִי סחיטה, וּמִנְיָהּ בְּחִלּוֹן הַסִּמּוֹךְ
לְכוֹתֵל הַמֶּרְחָץ, וְלֹא יִמְסַכְנָה לְאֱלוֹלִיָּין (בלנים) מִפְּנֵי שֶׁהֵם
חֲשׂוּדִים עַל אוֹתוֹ דְּבַר, כלומר על סחיטתה בשבת. רַבִּי שְׁמַעוֹן
אָמַר, מִסְתַּפֵּג אָדָם בְּאֱלוֹנִטִית אַחַת וּמִבִּיאָהּ בְּיָדוֹ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ וְאֵף
שִׁיבָא סְפוגָה בָּהֶם אֵין חוֹשְׁשִׁים שִׁיבָא לִידִי סחיטה, שֶׁלֹּא כִּנְתָּא שֶׁל
משנתנו שחושש לכך ואסור. אָמַר לִיה אֲבִי רַבִּי יוֹסֵף, הִלְכָתָא
מֵאִי – כמי יש לפסוק להלכה. אָמַר לִיה רַבִּי יוֹסֵף, הָא – הרי רַבִּי
שְׁמַעוֹן, וְהָא רַבִּי, וְהָא שְׁמוּאֵל, וְהָא רַבִּי יוֹחָנָן, מְתִירִים לִיחִיד
להביא את האלונטית בידו ולכן כך ההלכה.
הגמרא מפרטת בכל אחד מהם מנין שהוא סובר כך: רַבִּי שְׁמַעוֹן הָא
דְּאָמַר – הרי למדנו בברייתא את שיטתו שמתיר ליחיד להביא את
המגבת לביתו. רַבִּי גַם סוֹבֵר כֵּךְ, דְּתַנָּיא בְּבִרְיֵיתָא, אָמַר רַבִּי,
בְּשִׁתְּיֵינוּ לְמִדֵּין תּוֹרָה אָבֵל רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּתַקְוָע, הִינֵנוּ מְעַלִּין בְּשֶׁבֶת
שְׁמֵן לִסְרוֹ בּוֹ וְאֱלוֹנִטִית לְהִסְתַּפֵּג בָּהּ, וְהַעֲבֵרְנוּ אוֹתָם מִחֲצַר הַבֵּית לְגַן
הַבֵּית וּמִגַּן הַבֵּית לְקִרְפָּה (מקום מחוץ לעיר מוקף מחיצות המשמש
למחסן) וְכֵן הִלָּא עַד שְׁתֵּינּוּ מִנֵּינוּ אָבֵל מַעֲנִין רוֹחֲצִין בּוֹ.
וּמִן הַסֵּתֶם לֹא הִשְׁאִירוּ אֶת הַמִּגְבָּת לִידִי הַמַּעֲנִין בְּמִקְוֶה הַפֶּקֶר, אֵלֹא
הַחֲזִירוּ אוֹתָהּ בְּאוֹתָהּ דֶּרֶךְ חוּזְרָה, אִם כֵּן מוֹכַח שֶׁרַבִּי מְתִיר לִיחִיד
לְהַחֲזִיר אֶת הַמִּגְבָּת לְבִיתוֹ וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ מִסְחִיטָה. שְׁמוּאֵל גַּם סוֹבֵר
כֵּךְ, דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל, מִסְתַּפֵּג אָדָם בְּאֱלוֹנִטִית
וּמִבִּיאָהּ בְּיָדוֹ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ. רַבִּי יוֹחָנָן גַּם סוֹבֵר כֵּךְ, דְּאָמַר רַבִּי חִיָּיא
בַּר אֲבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הִלְכָה מִסְתַּפֵּג אָדָם בְּאֱלוֹנִטִית וּמִבִּיאָהּ
בְּיָדוֹ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ.
מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: וְמִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הֵבִי שְׁמוּתָהּ לִיחִיד לְהַבִּיא בִּידוֹ
אֶת הַאֱלוֹנִטִית שֶׁהִסְתַּפֵּג בָּהּ, וְהָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הִלְכָה בְּסִתָּם
מִשְׁנָה, וְתָנוּ בְּמִשְׁנָתָנוּ, הַרוּחֵץ וְנִסְתַּפֵּג אִפִּילוּ בְּעֶשֶׂר אֱלוֹנִטִיּוֹת לֹא
יבִיאֵם בִּידוֹ, וְזוֹ סֵתֶם מִשְׁנָה. מִתְרַתֵּם הַגְּמָרָא: הִתְּהוּא בְּכֵן חֲכִינָאִי
מִתְּנִי לָהּ – רבי יוחנן שנה בסיום משנתנו 'דברי בן חכִינָאִי', כלומר
המשנה היא דעת יחיד ואינה סתם משנה.
הגמרא דנה באופן העברת מגבת ושאר מיני בגדים דרך רשות
הרבים: אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אֲבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הַאֲלוֹלִיָּין מְבִיאִין

1 כלומר, שהתלמידים יבואו ללמוד אצלי וכך אמלא את חובתי ללמד
2 תורה לאחרים. וזאת משום שחבריך החכמים יקיימוה בידך, כלומר,
3 שרק כשתהיה בקרבת החכמים חבריך, תתקיים התורה בידך, כי
4 כשתשמע אותם לומדים מסכת אחרת תדע ותזכור גם אותה, מלבד
5 המסכת שאתה לומד. ואל פינתך אל תשען ואל תאמר חכם גדול
6 ובעל זיכרון חזק אני, וכשאחזור על פרק זה לא אשכח פרק אחר.
7 הגמרא מבארת מי הוא התנא רבי נהוראי: תנא – שנינו בברייתא,
8 לא רבי נהוראי שמו אלא רבי נחמיה שמו, ואמרי לה – ויש
9 אומרים רבי אלעזר בן ערך שמו, ולמה נקרא שמו רבי נהוראי,
10 שפנהיר עיני חכמים בהלכה.
11 שנינו במשנה: אבל לא מתגרדין – אין מחככים ומגרדים את הגוף
12 במגרדת בשבת משום עובדא דחול. תנו רבנן, אין גורדין במגרדת
13 בשבת, רבן שמעון בן גמליאל אומר, אם היו רגליו מלובלכות
14 בטיט ובצואה גורר בדרבנן ואינו חושש. רב שמואל בר יהודה
15 עבדא ליה אימיה מגרדתא דבספא – עשתה לו אמו מגרדת מיוחדת
16 לשבת העשויה מכסף.
17 שנינו במשנה: אין יורדין בשבת לנהר ששמו קורדימא וכו'. מבארת
18 הגמרא: מאי טעמא – מה טעם הדבר, משום פיקא – הטיט של נהר

19 זה מחליק ויש חשש שיפול למים וירטבו בגדיו ויבא לידי סחיטה.
20 שנינו במשנה: ואין עושין אפיקטיוזין – אין גורמים להקאה בשבת.
21 מבארת הגמרא: אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן, לא שנו
22 שאסור לגרום להקאה אלא כשעושה זאת בסם, שדומה לרפואה
23 ואסור משום שחיקת סממנים, אבל ביד, דהיינו שמכניסה לגרונו
24 ומקיא, מותר. תניא בברייתא, רבי נחמיה אומר, אף בחול אסור
25 לעשות כן מפני הפסד אוכלין שבמעיו, שכן כשפולטם נעשה רעב
26 וחוזר ואוכל.
27 שנינו במשנה: ואין מעצבין את הקטן, כלומר אין מתקנים ומיישבים
28 את עצמותיו וחוליות שדרתו. הגמרא דנה באיסור זה: אמר רבה בר
29 בר חנה אמר רבי יוחנן, לפופי ינוקא בשבת שפיר דמי – מותר
30 בשבת לכרוך את התינוק הנולד בבגדים ולקושרו בחגורה רחבה כדי
31 ליישב את פרקי אבריו שלא יתעקמו. מקשה הגמרא: והאנן תנן אין
32 מעצבין את הקטן. מתרצת הגמרא: הן במשנה מדובר בחומרי –
33 בחוליות השדרה שנתפרקה אחת מהן דמיחוי כבונה, שכאשר
34 מחזירן למקומן נראה כבונה ולכן אסור לעשות כן.
35 שנינו במשנה: ואין מחזירין את השקר של עצם שנשברה. אמר רבי
36 חנא בגדתא אמר שמואל,